

Árni Dahl, læraraskúllærari í føroyskum:

Hevur Fróðskaparfelagið við nýggja málpolitikki sínum nakran tilverurætt?

Ella:

Hevur Vitenskapiliga Selskapið við sínum nýggja sprogpolitikki nakað eksistensberattiilsí?

«Tað er stuttstykki at halda, at vit hava vunnið upp undir land; serliga nú og næstu ár er og verður ágangurin á alt føroyskt harður, eina mest málsliga. Felagið hevur undir liðini á sær eina gróðrarnál, sum gerast kann livdargarður fyri øllum føroyskum saman við almennari menning, men eisini – um ikki rætt og hóvliga verður borið at – kann gerast eitt haft og ein spilla, ein smoga fyri bráðræsi og líkasælu, eg hugsi her aftur um tað málsliga, sum – hvussu vikur og vendir – altíð fer at verða okkara meginvernd og aðaleyðkenni. ... Meira, vit leggja inn undir okkum av hægri undirvísing, stórt verður vandin fyri málið, tá ið vit sjálvir ikki eiga menn – ella nóg hugaðar menn – sum skilja ella leggja lag í henda vandan».

M.a. soleiðis tók Hanus Debes Joensen, táverandi formaður Fróðskaparfelags Føroya, til á aðalfundi felagsins 17. des. 1971. Og tað kenst ikki síst sum lagnunnar speisemi, at henda framskygda meting gjørdist veruleiki júst sama árið, sum gamli landslæknin legði eyguni saman.

Hugsað verður sum vituligt í hesum sambandi um ta málsliga kúending, sum evsta lærðomsfelag okkara gjørdi, nú nýggj dansk-føroysk orðabók varð lögð fram fyri almenningin.

Øll, sum hava minsta innlit í søgu okkara hetta síðani krigslök 1945, vita, at Fróðskaparfelagið frá stovningardegnum stutt fyri júl 1952 setti sær sum fremsta setning at búgva út føroyskt vísindaligt mál. Hetta hevur staðið í viðtøkum felagsins,

og mær vitandi er tað ikki strikað, men tá ið felagið nú í verki vikur frá hesi kósini, munnu fleiri við mær spyrja, um hetta felagið yvirhøvur hevur nakran tilverurætt longur. Eg haldi ikki.

«Societas Scientiarum Færoensis» – hetta heitið ljóðar prangandi, ið hvussu so er so bæriligt, at tú væntar tær vísindali gar grundgevingar, tá ið høvuðskós verður broytt – og felagið leggur úr hondum stórverk, eina orðabók, í vavi fleiri hundrad síður. Men her verður tú vónbrotin: Felagsnevndin orðar okkurt smávegis um hetta í tveimum stuttum reglubrotum og visir annars til tey sjónarmið útgávuni viðvíkjandi, sum ritstjórin skal bera fram í formæli sínum.

Tú fært so til formælið, sum – tá ið skyldubundnu takkarorðini eru frá – telur – tiggju reglur. Alvaratos! So ússalig og hugskuleys kunnu ein Fróðskaparfelagsnevnd og ein ritstjórn ikki vera í 1996, vilja tey verða tikið í álvara.

Og fara vit so at kanna støðið, so ógvast tú við, hvussu fram verður farið eftir fummum í øllum tí nýggja, henda ritstjórnin leggur aftrat megnarverkinum, Jóhannes av Skarði avrikaði við útgávu síni 1967. Eg skal lýsa hetta við einum dømi, sum nertur við tær danismurnar, sum við endingini -tíon nú fáa heimarætt í føroyskum: Hesar fyra sleppa inn í føroyskt: isolation, konstruktion, tradition, funktion og ivaleyst mangar aftrat. Hesar eiga sambært ritstjórnini ikki heimarætt: konsulta-

tion, konvention, situation, vision og fleiri við teimum.

Bæði nevnd og ritstjórn hava ført fram hetta, at málnýtsla er ein demokratiskur rættur. Stigið nú fram mínir harrar og greiðið okkum frá, hvi tit i størri mun stríðast fyri demokratisku rættindunum hjá honum, sum vil skriva funktion enn hjá honum sum vil skriva situation!

Nei! Her liggur hvørki djúphugsni og enn minni verulig granskning undir hesi kúending Fróðskaparfelagsins.

Útgávan er bæði grátulig og láturlig. Men vit kunnu ugga okkum við, at nýggj dansk-føroysk orðabók er á veg, og tað munnu vera fleiri enn undirritaði, sum við spenningi bíða eftir, hvørja málpolitiska stevnu tann ritstjórnin fer at halda.

Og árið renna, og tá ið Jørgen og Jørgen (tá man hetta forargiliga h-ið fremst í orði, sum ikki hoyrist, verða burturbeint), fara at anstalta ta begivinheit, at bókin verður genpubliserað, kunnu vit vóna, at málreinsanarstevnan aftur er omaná. Verður hon ikki tað, kann vitenskapiliga selskapið um eina 40 ár seta Jørgen at eksplejja og ekskjúsa, at føroyskt mál fekk ta lagnu, tað fekk.

Árni Dahl

e.s. Kom omanfyri til ta niðurstøðu, at Fróðskaparfelagið við hesum nýggja málpolitikki ikki hevur tilverurætt. Avleiðingin má fyrri mín part verða, at eg taki meg úr felagnum frá 1. januar 1996 at rokna

Mintust tit til haldaragjaldið

Keypa ella selja brúktan bil?
Í SOSIALINUM út at koyra loysir tað seg!